

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 567/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **LIVONEC SK, s. r. o.**, Ivanská cesta 15731/19, Bratislava, IČO 48 121 347, zastúpeného advokátom JUDr. Davidom Vöröšom, Landererova 8, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 69/2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 69/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Košice I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Košice I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. augusta 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 64/2018 a postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 69/2021 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ si zároveň uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 21. novembra 2017 domáhal na Okresnom súde Bratislava I náhrady škody a primeraného zadosťučinenia vo veci nekalej súťaže. V ďalšom priebehu bola vec postúpená Okresnému súdu Košice I. Sťažovateľ poukázal na to, že konajúce súdy počas štvorročnej dĺžky napadnutého konania boli viac ako tri roky úplne nečinné. Sťažovateľ sa preto domnieva, že táto pasivita príslušných súdov, ako aj ich nesprávny, neefektívny a pomalý postup sú v rozpore s jeho právom na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľ sa domáhal aj finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur, pričom túto sumu odôvodnil dĺžkou konania, dĺžkou nečinnosti a predpokladanou dĺžkou konania do jeho právoplatného ukončenia (8 rokov). Uvedená suma má sťažovateľovi nahradiť ujmu spôsobenú nečinnosťou Okresného súdu Bratislava I.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

4. Ústavný súd predmetnú ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 567/2021-10 z 9. novembra 2021 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia označených práv postupom Okresného súdu Košice I v napadnutom konaní prijal na ďalšie konanie. Naopak, v časti namietaného porušenia označených práv postupom Okresného súdu Bratislava I ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

5. Ústavný súd následne výzvou z 15. novembra 2021 vyzval predsedu Okresného súdu Košice I, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Predseda súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 15. decembra 2021 uviedol, že predmetná vec bola postúpená Okresnému súdu Košice I z dôvodu miestnej príslušnosti 4. júna 2021. Dňa 16. septembra 2021 zákonný sudca nariadil termín pojednávania na 20. október 2021. Pojednávanie sa neuskutočnilo, pretože sporové strany požiadali o jeho odročenie z dôvodu, že rokujú o mimosúdnom urovnaní sporu. Pojednávanie bolo preto odročené na 21. január 2022. Napokon predseda súdu uviedol, že Okresný súd Košice I svojím postupom nespôsobil prieťahy v napadnutom konaní.

6. Po doručení vyjadrenia predsedu okresného súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. V podaní doručenom ústavnému súdu 14. januára 2022 sťažovateľ zotrval na podanej ústavnej sťažnosti. K svojej žiadosti o odročenie pojednávania uviedol, že k rokovaniu o mimosúdnom urovnaní veci pristúpil hlavne preto, lebo pre neho táto vec po štyroch rokoch od podania žaloby bez nariadenia pojednávania stratila z podstatnej časti svoj význam.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

8. Ústavný súd zo spisového materiálu Okresného súdu Košice I (29 Cb 69/2021) zistil, že konajúce súdy vykonali v predmetnej veci tieto úkony:

- Dňa 21. novembra 2017 sťažovateľ podal na Okresnom súde Bratislava I (35 CbPv 2/2017) žalobu vo veci nekalej súťaže.
- Dňa 7. augusta 2018 Okresný súd Bratislava I postúpil predmetnú vec z dôvodu kauzálnej príslušnosti Okresnému súdu Košice I (29 Cb 94/2018).
- Dňa 28. septembra 2018 Okresný súd Košice I nesúhlasil s postúpením veci, a preto predložil spis Krajskému súdu v Košiciach.
- Dňa 26. októbra 2018 Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 2 Ncb 12/2018-47 určil, že miestne príslušným súdom je Okresný súd Bratislava I.
- Dňa 4. decembra 2018 bol súdny spis vrátený Okresnému súdu Bratislava I (39 Cb 167/2018).
- Dňa 3. januára 2019 Okresný súd Bratislava I vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.
- Dňa 7. januára 2019 bol súdny poplatok zaplatený.
- Dňa 27. mája 2019 Okresný súd Bratislava I vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe.
- Dňa 19. júna 2019 sa žalovaný vyjadril k žalobe, pričom zároveň namietal miestnu príslušnosť Okresného súdu Bratislava I.
- Dňa 3. júla 2019 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa, aby zaujal stanovisko k vyjadreniu žalovaného.
- Dňa 19. júla 2019 sa žalobca vyjadril k vyjadreniu žalovaného.
- Dňa 14. augusta 2019 Okresný súd Bratislava I vyzval žalovaného, aby sa vyjadril aj k následnému vyjadreniu žalobcu.
- Dňa 24. mája 2021 Okresný súd Bratislava I znova postúpil vec Okresnému súdu Košice I, tentoraz z dôvodu námietky miestnej príslušnosti žalovaným.
- Dňa 4. júna 2021 súdny spis bol doručený Okresnému súdu Košice I (29 Cb 69/2021).
- Dňa 22. júna 2021 Okresný súd Košice I nesúhlasil s postúpením veci s poukazom na prietahy spôsobené Okresným súdom Bratislava I, a preto predložil spis Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o miestnej príslušnosti.
- Dňa 30. júna 2021 Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 4 Ncb 52/2021-126 rozhodol, že miestne príslušným súdom je Okresný súd Košice I.
- Dňa 16. septembra 2021 zákonný sudca nariadil termín pojednávania na 20. október 2021, ktorý bol na žiadosť sporových strán odročený na 21. január 2022.
- Termín pojednávania nariadený na 21. január 2022 bol zrušený z dôvodu späťvzatia žaloby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 69/2021 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

13. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd podotýka, že rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nekalou súťažou vo všeobecnosti nemožno považovať za právne zložité, no môžu ho skomplikovať skutkové okolnosti týkajúce sa dokazovania výšky škody, jej vzniku a príčinnej súvislosti s porušením práva podľa konkrétnych okolností prípadu.

V predmetnom prípade ale doterajšiu nečinnosť okresného súdu nemožno pripísať tomuto aspektu, pretože žiadne dokazovanie dosiaľ nebolo prakticky vykonané.

Správanie účastníka konania:

14. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, konštatuje, že sťažovateľ spolu s protistranou v konaní požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na október 2021 z dôvodu rokovaní o mimosúdnom urovnaní sporu. Aj keď vysvetlenie sťažovateľa (po takmer štyroch rokoch nečinnosti súdu stratilo pre neho toto konanie význam) je pochopiteľné, táto okolnosť bude v konečnom dôsledku relevantná vo vzťahu k rozhodnutiu o primeranom finančnom zadosťučinení požadovanom sťažovateľom.

Postup okresného súdu v napadnutom konaní:

15. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prieťahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Z priebehu napadnutého konania popísaného v bode 8 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že celé obdobie, počas ktorého bol súdny spis na Okresnom súde Bratislava I (21. novembra 2017 až 24. mája 2021), bolo charakterizované buď nečinnosťou, alebo neefektívnou a nezmyselnou činnosťou tohto okresného súdu (najmä prvotné postúpenie veci z dôvodu kauzálnej príslušnosti ešte v roku 2018). Ako ústavný súd už v uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti uviedol, po právoplatnom postúpení veci je jediným súdom, ktorý je o predmetnej žalobe sťažovateľa príslušný rozhodnúť v prvej inštancii Okresný súd Košice I. Dôsledkom postúpenia danej veci bolo v tomto prípade aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní, ústavný súd teda musel v tomto zmysle hodnotiť napadnuté konanie ako celok bez ohľadu na to, že prieťahy v tomto konaní zavinil výlučne Okresný súd Bratislava I. Neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva vo veci je totiž aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní (obdobne I. ÚS 249/2010, II. ÚS 251/2011, IV. ÚS 109/2020).

16. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu presahujúcej tri roky. Uvedené možno v kontexte danej veci jednoznačne považovať za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

17. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 69/2021 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

18. Ústavný súd poukazuje na to, že podľa prehľadu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní vzal sťažovateľ (žalobca) svoju žalobu späť a okresnému súdu teda zostáva rozhodnúť iba o zastavení konania. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti v tej časti, v ktorej sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu), pretože takýto príkaz uložený okresnému súdu v aktuálnej procesnej situácii nemá žiadne opodstatnenie.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

20. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

21. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

22. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu za neprimeranú, preto mu priznal finančné zadost'učinenie vo výške 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky primeraného zadost'učinenia zohľadnil svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), prihliadol pritom na okolnosť, že po postúpení veci, keď okresný súd začal konať, nariadené pojednávania boli odročené, resp. zrušené pre rokovania o mimosúdnom urovnaní, ktoré boli zjavne úspešné, pretože sťažovateľ zobral v konečnom dôsledku svoju žalobu späť. V prevyšujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadost'učinenia teda nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

25. Ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľa náhradu trov konania v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu